

Yrittäjänä toimivan lesken vuosityöansio määräytyy YEL-työtulon mukaan

Tapaturma-asiain korvauslautakunta on katsonut, että yrittäjänä toimivan lesken vuosityöansio on lesken YEL-työtulon mukainen myös tilanteissa, joissa leskellä ei ole työtapaturma- ja ammattitautivakuutusta.

Leskellä on oikeus leskeneläkkeeseen, jos hänen puolisonsa kuolee työtapaturman tai ammattitaudin seurauksena. Lesken omat tulot voivat kuitenkin vaikuttaa eläkkeen määrään vähentävästi. Lesken tulojen vaikutus eläkkeeseen otetaan huomioon tulosovituksella, josta säädetään työtapaturma- ja ammattitautilain (jäljempänä TyTAL) 107 §:ssä.

Tulosovituksessa leskeneläkettä vähennetään, jos lesken työtulo tai eläketulo vahingoittuneen kuollessa ylitti TyTAL 107 §:n mukaisen tulosovituserusteen. Tämän arvioimiseksi on siis määritettävä lesken työtulo vahingoittuneen kuolinhetkellä. Työtulo määräytyy lain mukaan samoin kuin vahingoittuneen vuosityöansio TyTAL 71–78 §:n mukaan.

TyTAL 75 §:ssä säädetään yrittäjätöns ansioiden laskemisesta vuosityöansioon. Säännöksen mukaan yrittäjätöns ansioina otetaan huomioon yrittäjän vapaaehtoisen työtapaturma- ja ammattitautivakuutuksen vuosityöansio. Yleensä tämä summa on sama kuin yrittäjän eläkelain mukainen työtulo eli YEL-työtulo vahinkohetkellä.

Yrittäjän ansioiden huomioiminen ansionmenetykskorvausten perusteena toimivassa vuosityöansiossa edellyttää siis sitä, että yrittäjä on ottanut työtapaturma- ja ammattitautilain mukaisen vakuutuksen. On ymmärrettävää, ettei yrittäjä itse voi saada TyTAL:n perusteella maksettavia ansionmenetykskorvauksia yrittäjätöns osalta, ellei hän ole vakuuttanut yrittäjätöns TyTAL:n mukaisesti. Säännös onkin kirjoitettu juuri tästä näkökulmasta: vahingoittuneen itsensä oikeus korvaukseen on haluttu perustaa TyTAL:n mukaan vakuutetun työn ansioihin.

Karttunen Mari

9.1.2023

2(2)

Säännös ei sellaisenaan sovellu lesken tulosovitukseen ongelmitta. Tulosovituksen tarkoituksena on porrastaa leskeneläkettä niin, että korvaus on pienempi, jos lesken omat tulot ylittävät laissa säädetyn tason. TyTAL 107 §:n lähtökohta on, että lesken työtulot otetaan huomioon. Jos lesken yrittäjätyön tulo otettaisiin tulosovituksessa huomioon vain silloin, kun leski olisi vakuuttanut yrittäjätyönsä TyTAL:n mukaan, johtaisi se sääntelyn tarkoituksen vastaiseen ja myös yhdenvertaisuuden näkökulmasta kestävämpään tilanteeseen: yrittäjätyönsä TyTAL:n mukaisesti vakuuttanut leski olisi perusteettomasti huonommassa asemassa kuin yrittäjätyönsä vakuuttamatta jättänyt leski, jonka yrittäjän työtulo ei vaikuttaisi leskeneläkkeen määrään mitenkään. Sosiaalivakuuttamisessa myös yleisesti käytetään yrittäjän työtulona tämän YEL-työtuloa.

Tapaturma-asiain korvauslautakunta onkin vuonna 2022 käsittelemissään lausuntopyyntöasioissa yksimielisesti katsonut, että yrittäjänä toimivan lesken työtulona TyTAL 107 §:n mukaisessa tulosovituksessa käytetään lesken YEL-työtuloa vahingoittuneen kuolinhetkellä riippumatta siitä, onko leskellä tuolloin ollut vapaaehtoinen TyTAL:n mukainen yrittäjän vakuutus. Selkeintä olisi, jos asiasta säädettäisiin laissa selvästi.